

HAMID/KM

1506 / 757 / 9 / 9

Exnr. 9 van 20 Exn

NOTA

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingendienst

Nota bestemd voor

- CS
- HACIV
- HAO
- HAVI
- HAMIDKL
- HAMIDKLu
- HAMIDKM

Nummer
DIS97002884

Datum
20 juni 1997

Onderwerp:
Inlichtingenbulletin

1. Hierbij doe ik U toekomen Inlichtingen-Bulletin nr.23/97 van de MID.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst,

mr
Brigade-generaal

Bijlagen

- 1 -

Opsteller

drs

Doorkiesnummer

070-3188087

INLICHTINGEN-BULLETIN NR.: 23/97
(19 juni 1997)

Rusland	- Militaire hervormingen: herleving plannen Mobiele Troepen
Armenië	- Nieuwe Dienstplichtwet om militair evenwicht met Azerbeidzjan te bewaren
Iran	- Politieke opstelling jegens Conventie tegen Chemische Wapens - Eerste succesvolle lancering van anti-schip kruisraket door gevechtsvliegtuig - Over de voorgenomen wapenleveranties door Rusland aan Iran
Liberia	- Verkiezingen

RUSLAND

Militaire hervormingen: herleving plannen Mobiele Troepen

De nieuwe Russische defensieleiding heeft eerste, officieuze bekendmakingen gedaan over haar voorstellen voor een hervorming van de strijdkrachten. Het aantal krijgsmachtdelen zou verminderen van vijf naar drie, zonder dat evenwel de in het Westen gebruikelijke verdeling in land-, lucht- en zeestrijdkrachten wordt gevolgd. Als mogelijke krijgsmachtdelen worden genoemd de Troepen voor Algemene Doeleinden, de Ruimte-Luchtroepen en de Luchtverdediging. Verder hebben defensie-functionarissen verklaard dat het opstellen van *Mobiele Troepen* een speerpunt van de reorganisatie van de conventionele strijdkrachten zal worden. Er wordt aangenomen dat die dan onderdeel gaan uitmaken van de Troepen voor Algemene Doeleinden.

In de *Mobiele Troepen* zijn twee componenten voorzien. De eerste zijn de *Onmiddellijke Reactie Troepen*, te vormen op basis van de Luchtlandingstroepen (VDV) met een sterkte van ca. 100.000 man. De tweede component zijn de *Snelle Ontplooiings Troepen*, met een sterkte van ca. 150.000 man en bestaande uit drie legerkorpsen en één luchtleger. Het formeren van de *Mobiele Troepen* zou ten koste gaan van de Landstrijdkrachten, die volgens persberichten gereduceerd zouden worden van 450.000 tot 150.000 man en mogelijk niet alleen als krijgsmachtdeel, maar ook als commando zouden verdwijnen.

De zeer radicale plannen, die nu in de Russische pers circuleren, hebben nog geen formele status. Ze tonen grote gelijkenis met de hervormingsvoorstellen van ex-Minister van Defensie [REDACTED] uit 1992. Diens pogingen in 1992-1994 om de Russische krijgsmacht te hervormen liepen echter vast door tegenwerking in het

[REDACTED]

Ministerie van Defensie zelf en gebrek aan politieke steun van de zijde van President [REDACTED]. Op beide punten lijkt zich een omslag te voltrekken. Minister van Defensie [REDACTED] stelde dat ook de andere leden van de defensieleiding nu eindelijk hadden ingezien dat zonder reducties en structurele verandering voor de strijdkrachten de ondergang dreigt. De Russische politieke leiding heeft zich intussen ook nadrukkelijker dan ooit tevoren met het defensiebeleid bemoeid. [REDACTED] heeft in de afgelopen weken regelmatig met [REDACTED] en 1e plv Minister van Defensie [REDACTED] gesproken. (Voorheen kreeg [REDACTED] nauwelijks toegang tot de president.) Door een presidentieel decreet is de financiële zeggenschap over de strijdkrachten grotendeels in handen gekomen van 1e Vice-Premier [REDACTED]. De beoogde maatregelen voor de hervorming van het Russische defensie-apparaat zijn evenwel niet meer dan het begin van een zeer complexe en langdurige operatie, waarbij grote gevestigde belangen niet onaangetaast kunnen blijven. De kans blijft groot dat de hervormingen halverwege blijven steken.

ARMENIË

Nieuwe Dienstplichtwet om militair evenwicht met Azerbeidzjan te bewaren

In het Armeense parlement is een nieuwe dienstplichtwet aangenomen. Volgens deze wet kan de dienstplicht voor studenten niet meer worden uitgesteld en zal in principe iedere mannelijke inwoner boven achttien jaar een oproep krijgen. De Armeense president [REDACTED] heeft in het parlement verklaard dat de nieuwe wet een tijdelijke maatregel is om het probleem rond personeelstekorten binnen de strijdkrachten op te lossen. Alleen in dat geval kan volgens hem Armenië militaire pariteit met Azerbeidzjan behouden. In dit verband zei Minister van Defensie [REDACTED] dat Azerbeidzjan zal beginnen met offensieve acties op het moment dat het militair gezien net zo sterk of sterker is dan Armenië. Het staakt-het-vuren van de laatste jaren is volgens hem alleen te danken aan de "zwakte" van buurland Azerbeidzjan.

Deze uitspraken vallen samen met een nieuwe poging van de OVSE om de onderhandelingen met betrekking tot de problemen rond Nagorno-Karabach weer op gang te brengen. Armenië maakt middels de opmerkingen van [REDACTED] en [REDACTED] echter duidelijk dat het Azerbeidzjan blijft wantrouwen en dat het in het conflict rond Nagorno-Karabach niet bereid zal zijn veel toe te geven aan de territoriale eisen van Azerbeidzjan, te weten teruggave door Armenië van alle tijdens de oorlog in Nagorno-Karabach op Azerbeidzjan veroverde gebieden. Het feit dat de recente militaire samenwerkingsovereenkomst met Rusland nu door de parlementen van de beide landen is geratificeerd, geeft Armenië tevens het vertrouwen om deze politiek te blijven continueren.

IRAN

Politieke opstelling jegens Conventie tegen Chemische Wapens

Het nieuw gekozen parlement van Iran heeft op 8 juni jl. de Conventie tegen Chemische Wapens (CWC) geratificeerd. Het CWC dat in januari 1993 werd overeengekomen en in april 1997 in werking trad, is sedert 1993 door 65 landen ondertekend. Het CWC voorziet in een verbod op de ontwikkeling, productie, opslag, alsmede de vernietiging van bestaande voorraden van alle chemische wapens en [REDACTED]

[REDACTED]

productiefaciliteiten binnen de termijn van tien jaar. Inmiddels hebben rond 90 landen het CWC formeel geratificeerd, waaronder de Verenigde Staten en de VR China (maar niet Rusland). Tot de landen in het Midden-Oosten die het verdrag niet hebben ondertekend behoren Israël, Syrië, Libië en Irak. Dit geeft reden tot zorg, aangezien deze landen over chemische wapens beschikken dan wel over de expertise om die wapens te vervaardigen.

De ondertekening door Iran van het CWC is opmerkelijk. Al jaren lang wijzen inlichtingen uit dat het land beschikt over, zelfstandig geproduceerde, offensieve chemische wapens (mosterdgas en diverse typen zenuwgassen) en dat het de ontwikkeling/productie hiervan voortdurend moderniseert. De Iraanse autoriteiten echter ontkennen tot op heden het bestaan een dergelijk programma (evenals dat van een biologisch en nucleair wapen-programma). Daar staat tegenover dat Geestelijk Leider, tevens opperbevelhebber van de strijdkrachten, [REDACTED] eind 1996 verklaarde dat "Iran niet kan toestaan dat andere landen over haar veiligheidspositie beslissen en Iran daarom gepaste voorzorgsmaatregelen treft". [REDACTED] doelde op de strategische dreiging die, in de opvatting van het Iraanse regime, Israël en de Verenigde Staten voor Iran vormen. [REDACTED] en de bevelhebber van het elite Iraanse Revolutionaire Garde Korps (IRGC/Pasdaran) genmaj [REDACTED] hebben in het recente verleden aangegeven dat Iran over een 'adequaate afschrikingspotentieel' moet beschikken om zich te kunnen wapenen tegen primair de 'nucleaire dreiging' van Israël. Aangezien Iran in zijn conventionele bewapening te kort schiet, legt het zich toe op de uitbreiding van niet-conventionele middelen. [Het is de IRGC-organisatie waarbinnen, onder leiding van [REDACTED] het niet-conventionele bewapeningsproject wordt uitgevoerd. Alleen IRGC-eenheden zijn met chemische en mogelijk ook biologische wapens, alsmede ballistische raketssystemen, uitgerust.]

Nu het CWC is geratificeerd, wekt Iran internationaal de indruk dat het de doelstelling van het CWC onderschrijft. Zo benadrukte de Iraanse vice-minister van Buitenlands Zaken [REDACTED] daags na de ratificering van het CWC dat Iran "actief meewerkt aan mondiale chemische ontwapening". Tegelijkertijd, gelet op zijn actief chemische wapenprogramma, denkt het Iraanse regime dat het de komende inspecties door het OPCW (Organisation for the Prohibition of Chemical Weapons) kan misleiden. Waarschijnlijk speelt voor Iran de ineffectief gebleken internationale controle op het gebied van niet-conventionele wapenprogramma's in het geval van Irak een rol.

Feit is dat in het defensieprogramma van Iran voor de komende jaren de opbouw van een niet-conventioneel wapenpotentieel, in het bijzonder ballistische raketssystemen te voorzien van een chemische gevechtsskop, centraal staat. Ook de Amerikaanse Minister van Defensie [REDACTED] heeft dit, in de afgelopen week tijdens zijn rondreis langs de lidstaten van de Gulf Co-operation Council, onderstreept. [REDACTED] voerde overleg met onder andere het Saudische bewind over de Iraanse militaire dreiging en de vermeende betrokkenheid van Iran bij terroristische activiteiten.

Eerste succesvolle lancering van anti-schip kruisraket door gevechtsvliegtuig

Na twee mislukte proeflanceringen heeft de Iraanse luchtmacht begin juni jl. met een F-4 PHANTOM gevechtsvliegtuig nu een succesvolle lancering van een C-801K anti-schip kruisraket uitgevoerd. De proeflancering van dit raketsysteem van Chinese

[REDACTED]

makelij (NAVO-codenaam SARDINE; bereik ca. 40 km) vond plaats in de Golf van Oman en wel op een doel dat zich ca. 20 km van het lanceerpunt bevond. Volgens de jongste inlichtingen zou Iran nu over vier F-4's beschikken die gemodificeerd zijn om de C-801K af te kunnen vuren. Met de geslaagde proeflancering van dit type anti-schip kruisraket is de luchtdreiging van Iran tegen internationale schepen in de Perzische Golf, Straat van Hormuz en Golf van Oman toegenomen.

De lancering van de C-801K valt samen met de ontdekking door inlichtingenbronnen van een nieuwe 'deployment-site' in het noordelijke deel van de Perzische Golf voor de op land en schepen gestationeerde C-802 anti-schip kruisraket (NAVO-codenaam SACCADE; bereik ca. 40 km). Het inzetgebied van de C-802 systemen, ook van Chinese makelij, die tot voor kort alleen in het zuidelijk deel van de Golf waren gestationeerd, kan hiermee worden uitgebreid tot het noorden van Koeweit. Hiermee - evenals met de C-801K systemen - is ook de Iraanse maritieme dreiging tegen het Amerikaans/westerse vlootverband in dit gebied, dat toeziet op de naleving van VN-sancties tegen Irak, toegenomen.

Overigens heeft een Iraanse testlancering van een op land gestationeerde C-802 nog niet plaatsgevonden. Proeflanceringen van de C-802 vanaf snelle schepen (typen: HOUDONG en COMBATTANTE FPB's) zijn wel met succes uitgevoerd tegen doelen op ca. 20 km afstand.

Over de voorgenomen wapenleveranties door Rusland aan Iran

Er zijn geen noemenswaardige nieuwe ontwikkelingen in de, eerdergemelde, onderhandelingen tussen Iran en Rusland c.q. Russische partners over de mogelijke levering van geavanceerde raketssystemen tegen luchtdoelen van het type: SA-10 of SA-12 (zie voorgaande MID-rapportages ter zake). Duidelijk is dat Iran tot dusver heeft onderhandeld met twee Russische firma's - andere dan de daartoe geëigende staatsonderneming *Rosvooruzheniye* - en met betrokkenheid van de Russische (niet-militaire) veiligheidsdienst FSB, over de aanschaf van de SA-10 systemen van Kazachstaanse origine. Dit betekent dat één en ander plaatsvindt in een semi-officieel circuit. Wellicht juist vanwege deze omstandigheden gaan de onderhandelingen gepaard met veel financiële machinaties van Russische zijde. Vaststaat dat nog geen levering van een SA-10 raketstelsel heeft plaatsgevonden. Eén van de betrokken Russische firma's heeft nu geopperd de levering van (één) SA-10 systeem te laten verlopen via een Chinese bank in Beijing. Toenemende onwil van (prominenten in) de Russische regering om goedkeuring te hechten aan de wapentransactie met Iran - waaraan Amerikaanse politieke druk niet vreemd zal zijn - kan aan deze nieuwe manoeuvre ten grondslag liggen.

LIBERIA

Verkiezingen

In Liberia zullen op 19 juli democratische verkiezingen worden gehouden waarna op 2 augustus een nieuwe regering moet worden geïnstalleerd. Deze verkiezingen, die initieel voor 30 mei waren uitgeschreven, maken deel uit van het in augustus 1996

[REDACTED]

gesloten zogenaamde Abuja-2 vredesakkoord¹ tussen de door Nigeria voorgezeten west-Afrikaanse gemeenschap ECOWAS (Economic Community of West African States) en de rivaliserende facties in Liberia, die elkaar inmiddels ongeveer zeven jaar bestreden hebben.

Op basis van de registratie van partijen tot dusver zullen aan de verkiezingen kandidaten van ongeveer zestien politieke partijen deelnemen. De verkiezingsstrijd lijkt zich echter toe te spitsen op met name twee rivaliserende factieleiders te weten [REDACTED] van de NPP (National Patriotic Party) en [REDACTED] van ULIMO (United Liberation Movement of Liberia for Democracy). Vooral [REDACTED], die al tijdens de burgeroorlog over de grootste aanhang beschikte en als enige over voldoende financiële middelen zou beschikken, denkt verzekerd te zijn van een voldoende toenemende aanhang om de verkiezingsstrijd in zijn voordeel te kunnen beslechten.

Het merendeel van de deelnemende partijen heeft de voorbereidingstijd voor de verkiezingen, ondanks het uitstel van 49 dagen, onvoldoende genoemd om een evenwichtige uitgangspositie te verkrijgen. Ook binnen de speciale verkiezingscommissie ECOM zijn destijds stemmen opgegaan de verkiezingen, mede vanwege onvoltooide administratieve aangelegenheden, voor ten minste 79 dagen uit te stellen. Vooral ECOWAS zou echter in beginsel geen voorstander van enig uitstel zijn geweest. ECOWAS wil mede uit financiële overwegingen snelle uitvoering geven aan het gestelde in het Abuja-2 akkoord. Daarnaast lijkt ECOWAS het klimaat voor verkiezingen in feite als voldoende voorbereid en duidelijk te beschouwen.

Gegeven de kritiek op de korte voorbereidingstijd van de verkiezingen is bij een verkiezingsoverwinning voor [REDACTED] oppositie te verwachten en zal met name de aanwezigheid van ECOMOG, die op de hand van [REDACTED] zou zijn, cruciaal zijn voor de consolidatie van zijn macht en voortzetting van de huidige, relatief rustige veiligheidssituatie in Liberia. Zeker indien [REDACTED] onverhoopt de verkiezingen zou verliezen moet op oppositie gerekend worden. **Op termijn kan hervatting van de strijd tussen de facties dan ook zeker niet worden uitgesloten.** Overigens bestaat ook een zeker risico dat de gewelddadige situatie in het aangrenzende Sierra Leone naar Liberia overslaat, te meer omdat er aanwijzingen zijn dat (leden van) Liberiaanse facties steun verlenen aan rebellerende militanten in Sierra Leone.

¹ Het destijds gesloten tweede vredesakkoord van [REDACTED] voorziet na het op 20 augustus 1996 afgekondigde staakt-het-vuren onder meer in ontwapening en demobilisatie van de verschillende facties; ontplooiing van ECOMOG- (ECOWAS Monitoring Group) en UNOMIL- (United Nations Observer Mission in Liberia) elementen in zogenaamde safe-havens voor controle en opvang van vluchtelingen; het uitschrijven van verkiezingen en terugtrekking van ECOMOG zes maanden na installatie van de nieuw gevormde regering.